

Fejes László (szerk.): Serkáli osztják chrestomathia
MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest 2008. 250 l.
(Schmidt Éva Könyvtár 3.) ISBN 978-963-9074-46-0

A Schmidt Éva Könyvtár című sorozat kiadása 2005-ben kezdődött. Az első kötet címe *Jelentések Szibériából* (vö. FUD 13: 239–242), a második – 2006-ban megjelent – kötet a *Nyelv, nyelvjárás, írásbeliség, irodalom* címet viseli (vö. FUD 14: 193–194). E könyveket követte a *Serkáli osztják chrestomathia* című kötet, amely 2008-ban látott napvilágot.

A sorozat szerkesztője Sipos Mária. E harmadik kötetet Honti László és Widmer Anna lektorálta. A kötet borítója az Északi osztják nyelvtani jegyzet kézzel rajzolt térképének felhasználásával készült.

A kötet három fő részből áll. Az első rész címe: *Északi osztják nyelvtani jegyzet (serkáli nyelvjárás) (Schmidt Éva)* (13–76. oldal). E kötet rész tulajdonképpen Schmidt Éva 1978-ban Debrecenben összeállított oktatási segédanyagának szinte változatlan újraközlése. Mivel már nem mindenben felel meg a nyelvészet mai elvárásainak, ezért a sorozat szerkesztője és lektorai megjegyzéseiket lábjegyzetekben tüntetik fel. A jobb érthetőség szempontjából e kötet rész az osztjások és nyelvjárásaik rövid leírásával kezdődik, ezt a kötetben használt rövidítések és idegen szavak jegyzéke követi. Majd külön fejezetekben kerül alapos áttekintésre e nyelvjárás fonológiája, prozódikus sajátosságai, morfológiája, szófaj- és alaktana, végül szintaktikai sajátosságai. E rész tehát különösen érdekes tudománytörténeti szempontból is.

A második rész címe: *Schmidt Éva serkáli osztják nyelvtana (Fejes László)* (77–133. oldal). E kötet rész első fejezetében Sipos Mária emlékezik meg Schmidt Éváról és a serkáli hanti nyelvjárás leírásában végzett munká-

járól. A 2. fejezet megvilágítja a serkáli nyelvtan helyét az osztják nyelvtani vázlatok között, a 3. pedig bemutatja a serkáli nyelvtani jegyzet sokszínű forrásait. A 4. széljegyzeteket tartalmaz a serkáli osztják nyelvtani vázlatához.

A kötet harmadik része a *Serkáli osztják szövegek és szójegyzék* címet viseli. E részt Sipos Mária állította össze *W. Steinitz, K. F. Hvataj-Muha és E. I. Csarusin* szövegeinek felhasználásával (135–244. oldal). A szöveggyűjtemény összeállításakor a szerkesztők több szempontot vettek figyelembe. Külön figyelmet fordítottak arra, hogy azok a szövegek feltétlenül bekerüljenek, amelyeket Schmidt Éva a tanítás során kiválasztott, illetve amelyekre a nyelvtani leírást alapozta. Minden szöveghez magyar fordítás tartozik. Ezek viszont elsősorban szó szerinti interpretációk, nem műfordítások, hanem a szövegek megértését segítik elő. Ezt elősegítendő külön fejezetben kapott helyet egy serkáli osztják szójegyzék.

A negyedik rész az *Irodalomjegyzék* (245–250. oldal), amely ábécé sorrendben közli a kötet összeállításakor felhasznált szakirodalmakat.

Két hasznos könyvjelző (*A cirill írás fonémajelölése és Megfelelések a fonematikus és fonetikus átírás között*) nyújt segítséget az átírási elvek és megfelelések értelmezéséhez.

A kötet nagyon igényes mind megjelenését, mind tudományos tartalmát illetően. Jelentős pluszt jelent az eredeti alaphoz képest (Wolfgang Steinitz: *Ostjakische Grammatik und Chrestomathie mit Wörterverzeichnis*. Otto Harrassowitz, Leipzig 1950). Kiviláglik, hogy a szerkesztők több célt állítottak maguk elé. Egyrészt igyekeztek a kötetet úgy összeállítani, hogy önálló oktatási célokat is szolgálhasson, bár mivel a serkáli osztják nyelv már kihalt, javasolják, hogy az északi osztják nyelv tanulását egy még ma is beszélt nyelvjárás tanulásával lenne érdemes elkezdni. A kötet anyaga alkalmas arra is, hogy további nyelvészeti kutatások kiindulópontja legyen.

DENNICA PENEVA